

SALUYOT

Ti Kakaisuna a Diario ti GUMIL Metro Manila

ART M. PADUA

UMPIL Awardee 2006

NAPLATINUMAN A SALULAYSAY

Ni Apo Art "Malutluto, Maib-ibus" Padua (maikapat iti kanawan) iti panangawat-na iti tropeona kas maysa kadagiti UMPIL Awardees iti 2006.

MANNURAT. Politiko. Diplomat. Ekolohista. Bisionario. Gayyem dagiti dadakkel ken mabigbig a tattao wenno kameng ti alta sociedad. Ngem nasinged met a pagayam dagiti babassit wenno gagangay a tao.

Isu daytoy ni Art M. Padua.

Kadagiti reader ti Bannawag, daydiay middle initialna nga "M", kayatna a sawen, "Malutluto, Maib-ibus"— ti nalatak a kolumna iti nasao a magasin.

Mannurat met iti Tagalog. Inyalatna ti prestihioso nga STANVAC Award manipud iti National Press Club ken Caltex Philippines. Immuna a presidente ti GUMIL Filipinas (1968). Kas mayor iti ilina a Sison, Pangasinan iti tawenna a 25 idi 1963, isu (Naigalis iti panid 8)

SALUNAON

- NAPLATINUMAN A SALULAYSAY (1)**
- SALUMENSAHE TI PRESIDENTE (2)**
- TI SALUN-ATMO**
- KEN TI MANUSKRITOM (2)**
- SALUGALI (3)**
- SALUBAGBAGA (3)**
- SALUDYOK (4)**
- CLOSE ENCOUNTER (4)**
- TAGAANG (4)**
- SALUPADAS (6)**
- AGLUTOLUTOTAYO (7)**
- DEAR ADING (7)**
- SALUPUDOS (8)**

SALUDAMAG

WEN, Atanud, matuloy uray no adda konstitusion a maamendaran. Mapili dagiti malalaki a mannurat a mangmaneho iti GUMIL Filipinas iti 2007 agingga iti 2009. Ket dagitoy ti mapispisel a mangidaulo kadakuada:

Matuloy ti Eleksion, Atanud!

Peter L. Julian, sigud a kameng ti PIA Region I; Djuna R. Alcantara nga agdama a sekretaria ti GF; Fernando B. Sanchez, district supervisor iti Pangasinan; Ely Raquel, district supervisor iti Ilocos Norte; Baldovino Ab. Valdez, DILG chief ti Isabela.

Kadagiti di nairaman, ag-emailkayon ta

ikabilmi iti sumaruno a bilang ti SALUYOT: gumilmetromanila@yahoo.com.

Dimo la ketdi itulok a maatiw ti manokmo, aya, Atanud? Dumar-ayka ngarud iti Nasional a Kombension ti GF inton Abril ta pagsasanguantayto ti paala dagiti mangabak. (SALUDAMAG TEAM)

Naragsak a Panagkanaganan, GUMIL Metro Manila!

NARUNGBO a maika-40 a panagkanaganan, GUMIL Metro Manila!

Iti uppat a dekada ti GMM, saanen a mabilang dagiti monumento nga impatakder dagiti nagkauna a kameng ti gunglo. Adun dagiti libro a naimaldit nga uray babaen ti tagnawa, nagballigi iti nagan ti Kurditan. Ditoy a naikitikit ti nagan ni mannurat nga Ilokano a batonlagip iti agnanayon. Tapno ngarud agtalinaed daytoy a pedestal, itultuloytayo daytoy a gannuat a panagilibro kadagiti gapuanantayo. Kinapudnona, addan nakasagana nga antolohia dagiti sarita a manamnama a mairuar iti sumaruno a tawen. Sabali pay ti antolohia a maipatarus iti Ingles tapno ad-adda pay a maam-ammo ti Kurditan ni Saluyot ken nawadwada ti marketna, saan la nga iti Kailokuan no di ket iti sangalubongan.

Kablaawak dagiti baro a kameng ti editorial ti SALUYOT a pagiwarnak ti gunglotayo ta napagungarda manipud iti naunday bassit a pannakarsaakna. Kas nakuna ni Apo Art “Malutluto, Maib-ibus” Padua, kaamnutan pay laeng ti bin-i a Saluyot ta uray no maiwaris laeng iti kimraang a daga wenna uray iti kabatuan, agtubo ta agtubonto latta.

Kasta met ti kinagalis ti biag ni mannurat a Saluyot.

Saluduak met ti ilulutuad ti blog ti GMM iti kinaanep dagiti ub-ubbing a kakaduatayo. Wen, daytoy pay laeng ti kaunaan a tsapter ti GF a naaddaan iti “pagtaengan” iti Internet.

Agyaman ti gunglo iti kinaayat da agkasimpungalan a Mang Joe ken Manang Crispina Bragado a mangpaspasangbay iti GMM ket nagbalinen ti eskuelaanda, Child Jesus College, a pannakabalayna. Agyamantayo met kada Apo Art Padua iti panangpadayawna iti SALUYOT; Gen. John Castro (Ret.) iti binulan a saranayna iti diariotayo a nangrugi itoy a bilang; agkaingungot a Johnnyric ken Marie Domingo ti Maui, Hawaii iti premio iti poetry reading contest, parlor games ken paripa; ti ROPE International Incorporated; Ariel S. Tabag iti panangi-typeset ken panangilay-outna iti SALUYOT; Honey (Norielyn) Tabag ti DSWD iti pannakaiprint ‘toy babasaentayo; ken dagiti kakaduatayo a nangipaay iti aginaldoda.

Ituloytayo ngarud ti agtitinnakunaynay a mangparangpaya iti gunglo, ta ad-adda a mariknatayo ti kinabileg ti pluma ni Ilokano no agkaykaysatayo.

Narimat a Paskua ken Abunaw a Tawen 2007!

—**Herman G. Tabin, GMM President**

Ji Salun-atmo
Ni Doktor
ken ti Manuskritom
Ssapsapo

Dear Doktor Sapsapo,

Kadagiti pakibalbalubalak a saip in panagsurat in salta in huk0, di met pagpangas ngem mangabakak latta. Iti man Baclig Awards ken Pacioles Awards (idi addada pay), iti RFAAFIL, Raffaella, kada COVLLA. Ngem apay nga awan man laeng ti maaprobaran kadagiti saritak nga idatdatagko iti Bannawag? Kayatda kadi a sawen a nalalain dagidiay taga-Bannawag (ania ti naganda itayen?) nga agpili ngem dagiti aghurhurado kadagiti pasalip? Tabbelenak pay ketdin iti kapapanunot no ania la unay ti dida pangayatan kadagiti saritak.

—Siliang ti Cagayan

Dear Siliang,

Simple laeng ti sungbat ti parikutmo. Kadagiti pasalip a pakiparpartisiparam, mapan a 15-25 a sarita ti aggagabbo para iti gagangay a lima a gunggona. Iti biang ti Bannawag, mapan a 40-50 a sarita ti aggagabbo iti linawas para iti dua a sarita a pilienda a maipablaak. No maymaysa ti mapilida, kaykatandan ti ag-reprint kadagiti obra maestra a naipablaaken iti Bannawag ngem ti mangbalbalinda iti ipablaakda.

Iti sabali a panna0, daktakkel ti tiansam a mangabak kadagiti pasalip ngem ti gundawaymo a makaipablaak iti Bannawag. Iti salip, mabalin pay a “balbalinen” dagiti hurado dagiti mangabak no awanen ti mapilida a mangabak. Saan a mabalin ti “mabalbalinen” iti Bannawag.

Ammok daytoy ta siak ti doktor dagiti kameng ti Bannawag. Daytay maysa a tinudokak ti patongna, iti kigtotna, immaweren a nagpa-Canada.

Ngem agsublita iti problemam. Daya kunam a panagtabbelmo, maysa ti stress a gapuna. Ngem makatulong kenka ti pannanganmo kadagiti taraon a nabaknang iti makuna a fiber kas koma iti bunga ti kapasanglay. Mayat met ti rami no available la ketdi. Uray pay ti nylon a tali.

SALUYOT

ANSEL D. CARGO
Editor-in-Chief

JUAN AL. ASUNCION
Managing Editor II

ARIEL S. TABAG
Managing Editor I

NOLI S. DURLAO
Editorial Staff

LEO S. FAGARAGAN
Advertising Manager

SHERMA E. BENOSA
Circulation Manager

JAKE F. ILAC
Editorial Consultants

CLES B. RAMBAUD
HERMAN G. TABIN

Nasustansia a babasaen
para kadagiti mannurat nga Ilokano.

Ibabpablaak ti GUMIL Metro Manila, Inc.
Kangrunaan nga opisina: 19 Balimbing St.,
Town & Country, Executive Village, 1870
Antipolo. Ipatulodyo dagiti manuskrito wenna
tulongyo iti GUMIL Metro Manila, Inc.
c/o Ansel Cargo iti adres iti ngato wenna iti
gumilmetromanila@yahoo.com.

Awan ti ma-reject a sinurat basta matiambaan
ti panangngaasi dagiti editor. Di pay laeng
mabayadan ti maipablaak a sinurat
ta awan pay makukuarta ti GMM.

Pasensiakayo laengen, apo.

Salugali

Ni PROP DIYANI

KAMAUDIANANNA, nagtubo man met laengen ti SALUYOT. Matamingtayomanen dagiti ug-ugalitayo a rumbeng a madillaw ken dagiti rumbeng nga agtalinaed.

Wen, ta kasla iti kada segundo, agbaliw dagiti ugali ti maysa a tao.

Kas koma iti maysa nga am-ammomi, nakaal-alisto nga agbaliw ti panunotna. Saan a bale koma no pagsayaatan ti ibungana.

Idi lawasna, inyawisna ti panangpakanna kadakami. Sky is the limit, kunana pay met, a. Nangabak kano iti maysa a kontes. Napan laeng nagpaksay. Tapno ngata ad-adu ti maikamadana.

Siempre, naayatankami nga inawisna. Mabsogkami manen. Makaramankami manen kadagiti dimi maitured a gatangen. Gapu ta saan a dakami ti aggasto, dimi pay la ipasnek ti agorder. No siak, piliekon, a, dagitay nangingina. Uray di ammon ti ramanna, sige, ala di ala. No nangina, naimas met ngarud. Awan ti rumbeng a pagdanagan, alangan met a pengdannaka ti nagawis ket kunaenna: “Saan a daya ti alaem ket nangina unay!”

Imbabainnan ti karnena no kasdiay. Nasaysayaat pay a saan laengen nga agaw-awis.

Isu nga idi, pinampanunotkon ti orderek. No idiy McDo ti papananmi: 2 pcs. chicken, 1 spaghetti, 1 big mac, go large a coke ken French fries ken ice cream. Kasdiay latta metten no idiy Jolibee ti papananmi. Ngem di la mabainen a McDo laeng ti pangipananna kadakami. Agpangas met laeng, apay pay la a di idiy Manila Hotel, wenna Sofitel Hotel (Grand Boulevard Hotel), Dusit Hotel, Intercontinental Hotel, Manila Heritage... Uray ania kadagitoy, mayaten kaniak. Napia kadagitoy ta naiimas ti lutoda. Ngem diak kayat nga iti buffet. Masapul nga agorderkami. Ammok, aya, no tedteddada laeng dagiti adda iti buffet?

No dina met kayat iti hotel, okey latta met kaniakon, a, idiy Aristocrat, wenna idiy Dad's, wenna idiy Kawa-kawali, Kalde-kaldero.

Kunak ngarud, dagitoy dagitay gundaway a di rumbeng a palabsen. Saan met a nakababain ta inawisdaka la ngarud. Ad-adda a nakababain daytay agyawid iti luto idiy pagdadayaan.

“Nangyawidak iti pansit,” kunada ngem igado met gayam a nagdalungdong iti pansit wenna innapuy.

Nakababain daydiay kasdiay. Ngem no awisendaka, dikan aginmimikki. Diak ammo no kasta met ti prinsipio dagiti kakaduak. Ngem agpapadakami a simmilap ti panagkitana idi agsubli ti nagawis a mangipaplastar pay laeng iti sinturonna.

Lamuten!

“Nagbabawiakon, innak laengen mangan ‘ta canteen,’” kinunana ketdin!

Uray la simleng ti panagkitak. No mabalin isun ti sidaek! Salawasaw!

Nagtingnag la ket ngarud a pinabsog a tarong ti sindak. Uray koma laeng dagitay dida kaykayat iti buffet area idiy Kamayan. Wenna dagiti nagitulanganda.

Ti animal ngamin ta dina matakderan ti ibagbagana. Diak la maitured ti agsao iti diak matungtungpal.

Kuna ngarud daydi apongko a lakay: “Saan a bale a matay ti bagi, no agbiagi ti kari.” —

Salubagbaga Ni PADRE LIMOS

Ni Mannurat kas Bukel ti Kinapudno

“S IASINO, O Apo, ti makastrek iti templom? Siasino ti makapagyan iti Sion a nasantuan a bantaymo? Ti makastrek isu ti tao nga agtulnog iti Dios iti amin a banag, kanayon nga agaramid iti naimbag, agsao iti pudno ken naimpusuan, awan padpadaksenna, saanna a ranggasan dagiti gagayyemna, dina padpadaksen ti kaarrubana.”—Dagiti Salmo 15:1-3

Pumiliak koma iti Pamaskua ngem nagbabawiak tapno adda rason a makimisa wenna makigimongkay met. Agyamanak gayam kadagiti Editor ti SALUYOT ta pinagkolumdak. Suktak kano ‘tay sigud a kolumnista a padi a nagpa-Canada. Padre Caraoa, kunada. Hm, awan malagipko a kasdiay a pada a padi.

Bueno, maymaysa ti kayat nga ipaawat dagiti napilik ita a berso: tapno makapudnokayo a mannurat, agbalinkayo a bukel ti panagbalbaliw babaen ti panangitandudoyo iti kinapudno.

Adda ngamin nakasarsaritak a mannurat a saan met a dagiti bugas ti sinursuratna ti ibagbagana no di dagiti pammadayaw a naawatna. Pia koma no nangdayaw met uray maysa a padana a mannurat. Hanabalen koman no kasla ‘tay pagsasao iti Ingles nga “Scratch my back and I’ll scratch yours!” Intiende?

Dimo met usaren ti kinamannuratmo nga idagel ti padam a tao. No dina ammot agbasan, ngay, ti kabusormo? Abakmon. Kaslaka la nakibokboksingen iti gumagabbo.

Basta laglagipenyo, wen, diyo liplipatan ti kangrunaan a panggep ti panagsuratyo— ti panangisuratyo ti kanaanakem ti puliyo ta isu daya ti nagnunumuanyo a kinapudno.

Kas met iti saluyot, tapno makapudno iti kinasaluyotna, agungar kalpaskan ti pannakarsaakna. (Daya a prinsipio, Apo Padi, ti nagbasaranmi isu a nagungar manen ‘toy babasaentayo.— Editor) Agtultuloy daya. Si?

Tapno makapudnokayo iti kinamannuratyo.

Naragsak a Paskuayo!

Pakamakam:

Awan la kadi ti bukel ti Saluyot a naiduldulinyo dita, Appo nga Editor? Pangdismolarko koma kadagiti puro agsabong a masetas iti lawlaw ti kapiliami. Diak kayat ti panagiinnarasaas dagiti debosionada a babbaket ta ipagpagarupdan a binabaik. Amano nga addanto pareha ‘tay isagsagutda kaniak a bayog a naggapu kano idiy Tibet, kadulon dagiti nagtubbuan ti miracle fruit a Goji— naimasto la ketdi ti rabongna.—

SALUAWIS!

Para kadagiti naayat
nga agbasbasa iti SALUYOT.

Daytoyen iti gundawayyo
a makaipablaak iti kasustansiaan
a babasaen iti Amianan. Ipatulodyo itan
iti Editorial ti/dagiti Salulaysay,
Saludyok, Salurita, Saludaniw
ken Saluduma pay.

CHRISTMAS GREETINGS FROM:

GEN. JOHN C. CASTRO, MPM

**PRESIDENT/
PUBLISHER/
EDITOR-IN-CHIEF
METRO
POLICE
CHRONICLE**

**138 3F SAN ANTONIO ST.
SAN FRANCISCO DEL MONTE,
QUEZON CITY
TEL. NOS.: 373-0890
417-5125
MOBILE: 0921-5591300
0921-6465182
0918-5186450**

ITI MALAKANYANG. Ni Police Gen. John C. Castro, maysa kadagiti mamagbaga ti GUMIL Metro Manila, ti gunglo dagiti mannurat nga Ilokano iti Kamanilaan, iti pannakigrupona ken ni Presidente Gloria Macapagal Arroyo iti isasarungkar daytoy iti Malakanyang a kaduana dagiti padana a kameng ti Association of Chiefs of Police of the Philippines, Inc. Ni Heneral Castro ti inaudian nga anak daydi Eriberto Macapagal Castro ti Concepcion, Lubao, Pampanga, a kapidua daydi Presidente Diosdado Macapagal, ken daydi Bernardina Alonzo Collado ti Magsingal, I.S. ken Biñan, Laguna. Iti agdama, malaksid iti panangisursurona iti Philippine College of Criminology, Manila, agpapaay pay ni Heneral Castro nga Editor-in-Chief ti Metro Police Chronicle ken Executive Vice President ti Police Community Relations Foundation of the Philippines, Inc. (PCRFPI). (Pammadayaw ti Bannawag)

**GUMIL METRO MANILA
OFFICERS 2006-2008****President**

HERMAN GARCIA TABIN

Vice-President

ANSEL D. CARGO

Secretary

ARIEL S. TABAG

Treasurer

JUAN AL. ASUNCION

Auditor

ROSS M. DERIT

P.R.O.

LEO S. FAGARAGAN

Bus. Manager

BENN A. CABACUNGAN

Board of Directors:

SONNY E. ABRAJANO

JOVITO F. AMORIN

NOLI S. DURLAO

LINDA V. LANDINGIN

ELDORADO E. LICOS

ANGELO PADUA

CECILIO T. TEÑOSO

AIDA C. TIAMA

Ex-Officio

ANGEL R. CALSO

Advisers:

JOSE A. BRAGADO

JUAN S.P. HIDALGO, JR.

ART M. PADUA

Legal Advisers:

JUDGE GUILLERMO ANDAYA

JUDGE VIVENCIO S. BACLIG

US NON-IMMIGRANT VISA

Ni LEO S. FAGARAGAN

GUMIL Metro Manila P.R.O.

GUMIL Filipinas P.R.O.

2005 AVAIL First Prize Awardee

NARIWET pay iti dayta nga agsapa ti Sep 5 2006 idi riniingnak ni bumaket.

Makaluksawak a nangiwadag kenkuana ta pagarupek a masapulna manen ti romansa marino idinto a nagpapaskam la ngaruden idi sarsardam pay laeng. Ngem naalimpungatannak idi ibagana nga iti dayta nga agsapa ti pannaka-interviewk idiy US Embassy. Maysaak ngamin kadagiti naimbitaran nga agatendar iti maika-2 a GUMIL Oahu International Conference. No ar-arigem, maluma pay ti kakok ti darasko a nagdigos.

Inpanko met tay kalalainganna a pagan-anyko. Nasaysayaat kano ngamin no presentableka kadagiti manginterview isu nga inusarko tay nabayagen a nakapenpen a polo barongko. Amitko dagiti masapsapulko a pappapekas kas iti passport, letter-invitation a naggapu idiy Hawaii, Electronic-biodata, sumagmamano a kopya ti bannawag a nakaipablaakan ti sumagmamano a gapuanak, titulo ti balaymi, rehistro ti luganko ken dadduma pay. Alas cinco ti bigat di sumangpetak idiy US Embassy. Pagaammok a nasapa pay ta alas 7:30 ti bigat ti pannaka-interview ngem anian a siddaawko ta nakaat-atiddog metten ti pila. Alas-8:00 idi makastrekak ngem idi mangalaak koma iti control numberko didak kayat nga ikkan ta sapulenda ti litratok (2 x 2) a saan a nalingdan ti lapayagko. Imbag ketdi ta Pilipino di maysa nga agit-ited ket naasian sa ketdi isu nga inikkannak met laeng. Naginlilidayak ngamin. Simmaruno a nasaan ti tammudomi sa nainterview kami a saggaysa. Adu gayam ti aginterview ket kaasi ni apo, naalan sa ketdi ti binnuladas ken katarakik isu a naikkannak iti innem a bulan a visak. (Inpatulodda diay balay ta saanda nga inted iti personal.) Siguro binakground investigationdak pay ngata. Palalo a ragsakko ta natungpal met laengen ti nabayagen nga inar-arapaapko a makapan diay Hawaii.

Petsa 20 ti Septiembre idi agluaskami.

Ti autor alias Imingway sakbay (kanigid) ken kalpasan (kanawan) ti interview.

Bale kinse kami amin a delegado iti panangidaulo ni GF Pres. Diony Bulong a nagkukuyog. Kabayatan ti panagtayabmi iti tangatang, inar-arapaapko ti dakkel nga utangko iti panagkameng iti GUMIL ta no saan adayo a makapanak idiy Hawaii a kunkunada a paraiso. Makais-isemak a makalagip iti daytoy idi pagammuan ta bigla a naggiggined sa sinaruno ti naspigsa palagapag ti nagluganami a roplano. "Diosko," navesngawko. "Isalakannakami!" Inggay-atko ti tumakder ngem diak makakuti idi bigla a kinidagnak ti kaab-abayko. Nairedepak gayam. Idi metten a maisarunoakon a mainterview iti Window NO. 8. Kataebko ngata ti merikano a nanginterview kaniak. Awan met ti kaskasano a sinalsaludsodna a nasungbatak met a sisisiglat. Mangnamnamaak iti imbag a gasatko ngem anian a dismayak idi yawatna kaniak di passportko sana imbaga a "Sorry your request for US Non-immigrant Visa was denied." Kasla marba ti barukongko iti nanggegko ngem ania ngarud ti maaramidko no isu ti gasatko. Sipapakumbabaak a timmalikud. Namrayak ti immisem a pangiliwliwagko iti napagtengko. Saan nga imbaga ti kunsolado no ania a gapu ti dina panangaprob ti VISAK ngem ti ammok ket ti pannakaammona nga adda kabsatko a US citizen nga agnaed idiy Hawaii.—

(Ti laeng paulo daytoy a salaysay ti naedit, apo.—Editor)

Aglutolutotayo Ni TING KOK

Pebolit Pinakbet

NAGUNGAL kano SALUYOT isu awisdak sulat itoy benneg.

Aglutolutotayo. Laing ngamin siak luto.

Ipadigoko dagiti nadumaduma a lesipe ken espesialti 'toy kabsatyo.

Ting Kok naganko. No dadduma, awagdak Cook Ting. Ngem gusto siak pudno naganko. Ting Kok. Suabe denggen, ania?

Ilokano siak ngem adda dalak Intsik. Mestiso. Isu pati saoko mestiso. Sanglay Ilokano. Salokano.

Kayat siak luto Ilokano. Saan unay siak agusal betsin. Saan kas kasinsinko Wang Li. Pulo na Insik isu luto Insik ammona. Ulay panaglutona, Insik. No agikiwal, wangliwanglienna.

Lamananyo ngalud daytoy pebolitko pinakbet.

Ngem yun-unak, awan aglilili. No adda aglili, mangalamid met kolumna ta isu pangibagaanna ammona a luto. Baleng ikkan ni Apo Editol espasio. Hek-hek.

Maysa la maipasiguladok, naimas dagitoy lesipik. Basta sulotenyoy naimbag ibagak, oke?

Daytoy polmulak. Husto wagas, bassit anus, adu suelte. No agmalaska, amangan no maksetanka a nakamulagat.

Saan siak anus palpalawag isu agalibtak kayo. Soli laengen no dikayo sulot.

Dagiti laman: kamatis, palia, talong, okla, palda (no adda), sitaw, pallang, patani, bunga labanos, kaldis (no adda), laya, bugguong, maysa kutsala betsin.

Ikkaten salupingping talong. No nagbubukel, tapayaen sa iwaen agkapat ngem di pagsisinaen, no nagbalantiddog putden gudua dangan sa iwaen kasla nagbubukel. Yupel danum tapno saan ngisit. Iwaan met palia (*tay papakbeten). Putdeputden ti sitaw iti...

Beleted happy birthday pay laeng Apo Maltin T. Lochina a nang-host maysa miting GUMIL Metro Manila. Naimas luto komandel Apo Maltin. Naglayus pay soplink!

Putdeputden sitaw dua wenno tallo pulgada. Ikkaten pupulosan okla. Siemple, buksilan patani. Bukiladen palda tapno masiguladok a naganun wenno natangken ta saan imas no nakelad. Imalitan dagiti sabsabali pay a nateng. Palpalen laya. Agdepende laya kaadu lutuen (ditoy kasapulanmo bassit a suelte).

Lamaslamasen...

Beleted happy birthday pay Apo Leo S. Fagalagan. Adu saganana. Saan siak ammo no ania pudno kasangay isuna ta kasangay pay Peblelo ken Setiembre. Saan sa isuna lipat alamid un-ununa. Adu beltday tapno makasalita balasang.

Lamaslamasen kamatis iti tayab wenno kaselola. Kalpasanna, ipisok amin nateng. No mabalin, akin-uneq palia, patani, laya, kaldis. Ikkaten bugguong. Kalkuluken kaaduna. "Tay saan sika templa asin (masapul manen sika suelte). Beleted happy birthday latta met Apo Lenda Lengbaoan-Bulong (ninang siak isuna) ken Apo Jim Domingo (pada isuda Novembel twentyfoul).

No sika naipisok amin nateng, sika saang. Ulayen agbulek sa sika talta (tal-o kuna sabali). Saan sika kiwal ta duldol no kua nateng. Saanen imas. No bulek manen, angoten ti ang-sawna. No imas, imasen. No saan, laman sika baleng adda pay namnama sika umimas no sika templa.

Naimas maidasal a napudot. Naimas pay kilebban.—

No Adda Dear Manang iti Bannawag Ditoy Saluyot, Adda Met...

Dear Ading,

Naam-ammok ni Mike iti maysa a kombension nasional ti GUMIL. Dagus a nagsinningedkami ta natakuaat nga kamengkami met a agpadpada iti GUMIL Metro Manila. Uray no nag-lie low bassit ti gunglo, adda latta komunikasionmi. No dadduma a weekend, agkadmakadkami. No dadduma, agteltelebabadkami pay. Dikam' maaw-awanan iti estoria. Nalailo kaniak. Kastaak met kenkuana. No agkuyogkami, HHWWPSSPKami, as in "holding hands while walking, pa-sway-sway pa." Subuannak pay no kasta a mangankami. Kaskam' la agnobio. Ngem saan, ta dimi met pagtungtungongan ti maipanggep iti ayat. Mariknak ketdi nga ay-ayatekon ngem diak ammo no ania ti marikriknana kaniak. Ania ti aramidek, Ading?

—Manang Elvie

Dear Manang Elvie,

Segun ti pannakaawatko iti parikutmo, kayatmo a maammuan no mabalin kadi a sika a babai ti mangibaga nga ay-ayatem ni Mike. Kas maibasar iti nagkauna a kababalintayo, ken uray pay laeng ita kadagiti dadduma a paset ti pagilian, mapilaw daya a galad wenno kababalin.

Ngem ketdi awan ti makitak a dakesna no sikan a mismo ti mangsaludsod no ania ti adda a kaririknana kenka. Numan pay addatayon iti makuna a moderno a panawen, adu pay laeng dagitay kunkunada nga 'arem-mata, bain-baga' iti biang dagiti lallaki.

Ngarud, awan ti dakesna no 'tulongam' ni Mike no la ketdi masiguradom nga isun ti lalaki a kayatmo a makatakunaynay ingga't tungpal biag. Yantangay parehokayo metten a nataengan, saanen a mapilaw a dakayon wenno sikan a mismo ti mangiturong ti dalanyo a mangbukel iti kayatyo a panagbiag.

Iti ababa a pannarita, ibagam nga agayatka kenkuana ken saludsodem no ania ti makanuna.

Iti sabali a bangir, nupay kinunak dagita, masapul a sisasaganaka a mangsango iti kinapudno. Kinapudno a mabalin a mapaayka wenno daytoyen ti makagapu a mangrakrak iti agdama a relasionyo. Ngem nasaysayaat a maammuan ti kinapudno ngem ti agbiagka a patinayon iti lubong ni tagtagainep.

Laglagipem, awan ti umuna a babawi. Sagpaminsan laeng a sumangbay ti nasayaat a gasat ken ni ayat.

Kas sangkakuna ni Apo Zac Sarian a kolumnista iti Bannawag, apay a dimo padasen?

The MASTER's Link Travel & Tours Co.

Services Offered:

- Airline ticketing (domestic & International)
- Visa, Passport and Immigration Assistance
- Cruise Packages
- International & Local Tour Packages
- Educational Tours
- Training and Consultancy Services
- Training Courses Offered:
  - o Setting Up A travel Agency
  - o Reservations and Ticketing

For Inquiries, please contact us:

MARA C. BALURAN
General Manager
CP No.- 0917 8587 630

MILAFLOR L. MORALES
Operations Manager
CP No.- 0918 9292 798

ADDRESS

14 A A.Bonifacio St., San Juan, Metro Manila, Philippines

Email Address: themasterslink@gmail.com.ph

Webpage: themasterslinktravel.com

Telephone Nos. +63 2 7252215   Telefax: +63 2 744 3515

ART M. PADUA

UMPIL Awardee 2006

(Sipol ti panid 1)

ti maysa kadagiti kaubingan nga ama ti ili iti entero a Filipinas kadagidi a panawen. Iti panagadalna a kakaduana dagiti padana a public servant iti U.P. College of Public Administration, napili a presidente ti Local Administrators Development Program. Kalpasan ti terminona kas mayor, nangabak a maysa kadagiti tallo a bokal ti Pangasinan idi 1971— kakaisuna a Liberal, ken kangatuan iti botos.

Matangtanggap pay gapu iti kinabisionariona. Awan pay idi ti programa ti gobierno a Green Revolution ngem ikamkampanianan ti panagmulamula. Kadagitoy a panawen, no kuan, adda mangibaga a no di gapu kenkuana, dina koma napanunot ti nagmulamula iti mangga ket awan koma met ita ti plantasionna. Saan pay idi a nalatak ti balikas nga ekolohia ngem ikamkampanianan ti pannakasalaknib ti aglawlaw.

Kas mannurat iti Ingles, pinundarna ti pagiwarnak nga “Asian Voice” bayat ti kaaddana iti America kalpasan ti panagpaayna a Tourism Attache iti San Francisco. Dito pay a nag-Topnotcher iti Judicial Council Interpretation and Administrative Hearing. Isu met laeng ti kakaisuna a lisensiyado nga interpreter iti Iluko ken Filipino iti Ingles a bigbigen dagiti korte iti sibubukel a Northern California.

Nagawid iti Filipinas iti naladaw a paset ti 1991 ket nagtaray a

Ni Apo Padua (tengnga) iti panangidaulona kadagiti opisial ti FAMAS iti naangay nga Awards Night 2006 iti NBN 4.

para senador iti eleksion iti sumuno a tawen. Adu kadagiti mabigbig a personahe a dinanonna a nagkandidato met ti intarayanna iti botos. Iti daya met laeng a tawen a naipaay kenkuana ti Pedro Bucaneg Award, kangatuan a pammadayaw a mabalina nga ipaay ti GUMIL Filipinas kadagiti mannurat nga Ilokano.

Di nagbayag, napan nagtrabaho iti Manila Economic Council, ti de facto nga embahada ti Filipinas iti Taiwan— napanna kinadkadua ni Apo Jose Aspiras a hepe ti MECO kadagita a panawen. Iti ipupusay ni Apo Aspiras, ken ti panagsublina iti pribado a biag, inasikasona dagiti napampanawanna a negosiona. Pagin-inanaanna latta koman ti agsuratsurat, ken ti panangpaspasiarna kadagiti mulana. Ngem kas itay kunadan, sapulen a sapulen ti pagrebbengan dagiti tao nga ammona a salakniban ti integridad ti takemna.

Saan a nalipatan dagiti mabigbig a movie writer iti pagilian a kameng ti FAMAS ti naganna— ta iti naminsan, nagsursurat met para iti pelikula ken nagopisyal pay iti FAMAS, ti maibilang a kaprestihiosuan nga award-giving body iti lokal nga industria ti pelikula. Inawisda— ket pinilida a baro a presidenteda.

(Naigalis manen iti panid 10)

Agsaludsodtayo ken ni APO HUES

Dear Apo Hues,

Naggapuak iti maysa nga ummong dagiti kameng ti gunglomi a naangay idiy Siudad ti Makati. Gagangay a no malpas ti mitingmi, mapasamak ti makuna nga “inniliw” aglalo ket maminsan la iti makabulan ti panagsasarak ti grupo. Isu nga agtengan iti rabii idi makapagsisinakami.

Idi pampanurnorek ti saan unay a natrapik a highway ti EDSA, Quezon City, nadlawko ti napegges ti tarayna a lugan a masabatko. Isu nga uray no addaak iti umno a paset ti highway, nagmenorak bassit. Ngem diakon napakadaan ti apagkanito a panangsalpok kaniak ti kasabetko a kotse.

Nagasat ta nabiagak pay ngem awanen ti nagmaayan ti sakayko, tay kuna dagiti imbestigador, “totally wrecked beyond repair”. Ket, Apo, ti sinagabak a pannakadanganan: Serious physical injuries – multiple fractures iti kanigid a sakak, lacerations kadagiti ngato ken baba ti bibigko, pannakabugbog ti barukong ken tian ken dadduma pay – a nangparigat kaniak nangruna iti naaramid a pannakaopera ti bagik, kasta met ti sakit ti riknak (mental anguish, fright, anxiety and moral shock) a parnuay dagiti dunorko iti pasamak.

Ken kasanon, Apo, ti masakbayak kas correspondent ti maysa a nalatak a pagiwarnak? Kait-ited ti appointmentko kalpasan ti napasnek a seminar/training ket mangrugiak koman iti trabaho. Saanko ngarud a dagus a maikurri ti kinaperiodistak ken naitantan pay ketdi ti panangawatko iti masueldo koma a pangbiag iti pamilia.

Apo, batay iti report dagiti polis, nailanad a naggapu iti maysa a party ti nakadungpar kaniak, a sadiay adda innuman isu ngata nga iti panagawidna, napardas ti panagpatarayna iti paset ti highway a saan koma nga idiy ti pagpatarayanna (out of lane). Naisaad pay iti report a nakarehistro ti kotse a minaneho ti nakadungpar kaniak iti nagan ti inana.

Kadagitoy a pasamak, Apo Hues, ania ti hustisia a mabalina a maisaranay kaniak ti linteg.

—Baro a Periodista

Kenka Baro a Periodista,

Kadagiti kastoy a kaso, kas iti inyanmanmo, nga agbatay iti makuna a “quasi-delict,” nasken a mapaneknekan a ti aksidente no sadino naperhuisioka ket maigapu iti makuna a “negligence” (panagbaybay-a). Sika a kas complainant/plaintiff ti mangipakita kadaytoy a panagbaybay-a ti nakaaksidente kenka.

Iti naipresentarmo nga ebidensia (report ti/dagiti polis/imbestigador), mabalabala nga adda nagkurangan ti nakadungpar: 1) nakainum iti arak bayat ti panagmanehona, 2) agpatpataray ti lugan iti paset ti highway a saanna koma a pagnaan, ken 3) saan a nakarehistro kenkuana ti lugan nga indungparna no di iti nagan ti sabali (ti inana).

Kadagitoy, mabalinen a makuna a mapasungbat iti danios (civil liability) ti nakadungpar. Ken uray ti inana ta binaybayanna ti anakna a nangusar iti kotse a nakarehistro iti naganna a nakadungpar kenka. Maibaga pay a dina natarabay ti barona iti umno a pammagbaga a saan koma nga agmaneho no alanganin ti oras aglalo no nakainum iti arak.

(Naigalis iti bangir a panid)

GLOBE ENCOUNTER

W/ SPO4 TICTICRUBONG (Ret.)

Bokabulario

Titser: Johnny, ania ti Ingles ti aso?

Johnny: Sputnic, ma'am.

Titser: Susmariosep! Nakasursuruam iti dayta?

Johnny: Ni tatangko, ma'am. Sputnic ngamin ti nagan daydi pinulotanda nga aso.

Titser: Sika, Daniel, ania ti Ingles ti baka?

Daniel: Argentina, ma'am!

Titser: 'Nak ti sal-it!

Bueno, maipapan iti masida met ti sumaruno nga adalentayo.

Sika, Miks, ania ti Ingles ti prito a manok?

Miks: Jollibee, ma'am!

Titser: Apo, ta agpapadakay' sa aminen. Sika, Tiks, ania ti Ingles ti bola-bola?

Tiks: Ball-ball, ma'am!

Titser: Maysaka pay. 'Sinno, 'ya, ti amam?

Tiks: Ni SPO4 Ticticrubong, ma'am!

Titser: Danum! Darsenyo ket maatakeak san!

Ugalien ti agsida

iti saluyot.

Nasustansia daytoy.

Ugalien met

ti agbasa iti SALUYOT.

Nasussustansia pay.

(Sipol ti panid 8)

Kas iti decision 'toy numo iti Olivares vs. Pavia and Pavia (Civil Case No. Q-96-27908, May 19, 2000), dakkel ti namnama a mayawatanka kadagiti makuna nga actual, moral ken exemplary damages a karaman ti umno a gatad para attorney's fees. Mapasungbat kadagitoy ti agina a makuna a "solidarily liable."

'Toy agserbi,
Judge VIVENCIO S. BACLIG

(No adda biddut daytoy a kolum, basol ni Atty. Nole V.
Lansangan.—Editor)

DIOS TI AGNGINA!

Apo Art M. Padua,
nangpadayaw iti awis ti **SALUYOT**
nga agkober;

Agkaingungot nga Apo Jose
ken Dr. Crispina Bragado,
mangpaspasangbay iti **GMM ket**
nagbalinen ti eskuelaanda, **Child**
Jesus College, a pagtaenganna;

Gen. John C. Castro,
iti binulan a saranayna iti
SALUYOT a nangrugi itoy a bilang,
ken sagutna para iti paripa;

Apo Jim Domingo,
iti panangin-inspirarna kadagiti
kameng ti **SALUYOT,**
ken iti panagkolumna iti
Bannawag iti mabiit.

Agkaingungot nga Appo Johnnyric
ken **Marie Domingo**
ti **Maui, Hawaii,**
iti premio iti poetry reading
contest, parlor games ken paripa;

Apo Simeon C. Berroy,
iti panangesponsorna iti streamer
a para iti Christmas party ken
maika-40 nga anibersario ti **GMM,**
ken sagutna para iti paripa;

Apo Jovito F. Amorin,
iti sagutna para iti paripa;

ROPE International Incorporated,
iti sagutna para iti paripa.

SANGASAKO A BUKEL
TI SALUYOT
ti para kadakayo, Appo!

AGBIAG DAYTA!

ART M. PADUA

UMPIL Awardee 2006

Ni Apo Padua (kakanigidan) kalpasan a napagsapatana dagiti opisial ti GUMIL Metro Manila. (Rinetrato ni Cles B. Rambaud)

(Sipol ti panid 8)

Iti panangidaulona, inyussuatna dagiti gannuat tapno “madalusan” ti FAMAS.

Itay Agosto, pinadayawan ti Unyon ng mga Manunulat sa Pilipinas (UMPIL) gapu iti gapuananna iti Literatura Ilokana.—

(*Naadaw ti sumagmamano a paset daytoy a salaysay iti “ART M. PADUA: Ilokano a Presidente ti FAMAS,” RIMAT Magasin, Hulia 2003. Rimat Multimedia, Inc.—Editor*)

Salupudos

Ni APONG NI MIKIONG

KALPASAN ti naunday a panaglunsgot ti SALUYOT, nagtubo manen. Ala, kasta met ngamin ti saluyot. Agtubo no kaykayatna.

Isu a nauman sa ni atanud ken apongyo a Mikiong. Nagretiron nga agipudpudos ket ipampamaysanan ti agmulumla iti alisto a malpes a bawang.

Dayta ti gapuna nga insublinan kaniak daydi tinakawna a bolak a kristal idi napanak nagadal nga agkulam idiy India. Agkudrekudrep pay ketdin iti panangsagsagna a nagipudpudos kadagiti tsikna idiy Malibay.

Karaho nga ubing! No di la isu ti peboretko nga apo...

Awan pay ti nagrekues kaniak nga agpaipudos. Nalatlatak met ngaminen ti karaho a Mikiong ngem siak. Di la ammo dagiti nagpaipudos kenkuana idi a nagang-angawanna ida.

Isu a manipud ita, daytoyen nalaing a kompadreyo ti mangiggem itoy a kolum. Apokok ni Mikiong ngem nasaysayaat ti kompadre nga awagyo tapno di maipalagip a lakayakon.

No kayatyo a mikismikisek (balikas ti anakidiablo a Mikiong daytoy ngem diyonton ibagbaga) ti gasatyo, agrekueskayon itoy nabaknang a kompadreyo. (Makapanak, aya, met agbasa idiy India no diak nabaknang?)

Kas nasaomin, awan pay ti nagrekues kadami. Isu a daytoy pay laeng surat a pinagbungon ni Mikiong iti bolak ti siripentayo

ti gasatna ta kaasi met. Inyad-adda la ngaruden ni Mikiong dagiti tsikna, pinagbungonna pay ti surat daytoy awan ti gasatna retirado kano a koronel.

Kastoy ti suratna:

Deer apo mikiong maysaac nga retirado nga coronel innemapuloacon quet napigsaac pay laeng adda asawac quen annacco a padac a deadal nalaingac nga agdrama quet naammuan ti maysa a director quen mannurat ti abilidadco quet innalanac nga agaquem quet naiparebaac iti maysa nga napintas nga balo quet asawac iti drama quet idi malpas ti drama quet impaypaysacon a inarem.

Ho! Ho! Ho!

Ita, ammokon no apay a pinagbungon ti Mikiong ti surat daytoy a koronel ti diak ammo. Deer, kunana pay met ken ni Mikiong. Apay, saranan?

Naurnos koma met ti suratna ta deadal met a kunana ngem maymaysa met ti tugkelna. Dina pay imbaga ni nagan ken lugarna a kasapulak koma iti panangmikismikisko iti ayatna.

Ti siguro ayatna ti pabatokbatokna.

Ngem, ala, uray ta nalaingak met.

Maibatay iti suratmo, Kompadre, kuna ti numero pito ti librok, appigud-tinggol ti pitik ti pusom. Saan a miparbeng ta adda met asawam. Ngem kas ipugpug-aw ti agpalpaliar a bitek ti pusom, ipingetmo ti riknam. Isuna laeng ta masapul nga agannadka ta kas mabasak iti agtaytayyek a bituenmo, sursuratenen ti mannurat ti maikadua a paset ti dramana ket pagakemennaka manen. Madaman nga imakmakinihana ti eksena a tadtadtadennaka iti napino ti maysa a balo a maestra. Isu a no siak ti sika, kompadre, sarakekon ti mannurat ta ti met babai ti makarikna a pudpudno ti akemna.

Hm, awanen ti espasio, kompadre. Babayu!—